

Vorbereidingsles De Geschiedenis van Alkemade

Lees onderstaande brief als voorbereiding over de geschiedenis en uitleg van de gemeenten.

Een stukje geschiedenis

De geschiedenis van de regio Alkemade begint bij de Romeinen die langs de hoofdrivier de Rijn dijken aanlegden tegen het water. Het gebied Alkemade kreeg pas structuur nadat er wegen werden aangelegd op die dijken. Vanaf 1100 kwamen er mensen in het gebied wonen. Deze eerste bewoners kaptten de bomen en struiken zodat de veengrond bruikbaar werd voor de landbouw.

In de 13e eeuw ontstonden de eerste polders, zodat de waterstand in het gebied onder controle kon worden gehouden. Het gebied werd bestuurd door Hollandse graven, die het gebied opdeelden en lieten besturen door de zogenoemde Hoofdwaterschappen of Hoogheemraadschappen. Deze zorgden voor het land en de mensen die er woonden.

Rond 1290 kocht Dirk van Alkemade het hele gebied van de 'heeren eedelen van Leyden'. Zij waren burggraven van Leiden en heren van Rijnland. Het geslacht van Dirk van Alkemade stamde af van het oude grafelijke huis van Holland. Dit is terug te zien in hun wapenschild dat bestaat uit een zwarte leeuw, waarvan de kop afgedekt is met de prinselijke bloemenkroon. Dit wapen was tot voor kort het wapen van de gemeente Alkemade. Het slot van het geslacht Alkemade stond al in de 9e eeuw in Warmond. Het werd vele malen verwoest en weer opgebouwd. Er is nu helaas niets meer van te vinden. Toen Dirk van Alkemade het gebied kocht, kreeg het automatisch zijn naam.

Vanaf 1291 kreeg de heer van Alkemade het recht van heerlijkheid, wat inhield dat hij de rechtspraak en het bestuur van het gebied op zich nam, het jachtrecht bepaalde, het recht van hand- en spandiensten had en het recht om van de bevolking tienden te heffen, een soort winstbelasting. Zo ontstond de heerlijkheid Alkemade. Deze verdween pas in 1795 door de staatkundige veranderingen tijdens de Franse revolutie. Na de Franse tijd werd Alkemade een gemeente in het Koninkrijk der Nederlanden.

De vroegste middelen van bestaan waren visserij en turfsteken. Er heeft veel strijd gewoed over de verpachting van viswater. In 1591 overstroomde het hele gebied en konden de boeren op de drooggevalen stukken alleen maar aan hooibouw te doen. Toen het water verder afnam werd het mogelijk hiernaast ook hennep (voor het maken van touw) en vlas (waar linnen van gemaakt werd) te verbouwen en aan veeteelt te doen.

Rond 1500 kwam de tuinbouw op, waarvoor een goed afzetgebied werd gevonden bij de welgestelden in Amsterdam en Leiden.

De dorpen van de gemeente Alkemade

Roelofarendsveen, het grootste dorp, was in de 18e eeuw een echt tuinbouwdorp. Er gingen drie groente schuiten per dag naar Amsterdam. Later werd de nadruk gelegd op de teelt van bloemen. In Roelofarendsveen is het gemeentehuis gevestigd.

Oude Wetering werd vanaf de 13e eeuw, toen het scheepvaartverkeer toenam, een vestigingsplaats voor scheepswerven, zeilmakerijen, schipperscafés en bevoorradingswinkels.

Nieuwe Wetering, het kleinste dorp van de gemeente met overwegend het karakter van een landarbeidersbevolking.

Rijpwetering was een dorp met voornamelijk veeteelt. De rechtkamer en de gevangenis waren ondergebracht in het café 'De Vergulde Vos'. Later werden deze verplaatst naar het gemeentehuis, dat eerst in Oude Wetering stond.

Oud Ade, het jongste dorp van Alkemade, heeft zich pas rond 1800 rond de kerk gevormd.

Kaag is waarschijnlijk de oudste kern van Alkemade. Het is vanouds een vissersdorp, maar leverde ook een grote bijdrage aan de vrachtvaart over de grote Europese rivieren.

Verwerkingsles/ lessuggesties

De leerkracht stelt kinderen vragen over:

- Wat ze ervaren, wat ze bijzonder vinden, hoe ze het waarderen.
- Verschillen en overeenkomsten met wat ze zelf hebben, kopen, maken, mee spelen.
- De functie van het erfgoed, nu en in het verleden, waarom het er is en voor wie het bedoeld is.

Beeldende activiteit:

Maak een reclame poster van 1 van de voorwerpen uit het museum.

Doel:	De kinderen verplaatsen zich in de tijd van toen door het verbeelden en creëren van een reclameposter voor een voorwerp uit die tijd.
Onderwerp:	gebruiksvoorwerpen van vroeger en nu, n.a.v. museumbezoek.
Vaardigheid:	waarnemen, verbeelden, analyseren.
Medium:	papier, grafische tekens en eventueel foto's van oude gebruiksvoorwerpen.
Opdracht:	Maak in een tweetal met gemengde technieken (papier, oliepastel, stift, potlood) een reclame poster in de stijl van vroeger qua kleur, lettertype, beeldtaal, opbouw, waarbij het voorwerp duidelijk gepromoot wordt. Laat je inspireren door oude reclame filmpjes en oude reclame posters.

De les

Oriëntatie:	Laat oude reclame filmpjes en oude reclame posters zien. (zoek op internet/ youtube) Kijkopdracht: Hoe zie je dat dit een reclame poster is van vroeger. Bespreek verschillen tussen de reclame posters van vroeger en nu. Wat valt op in kleur gebruik, beeldtaal, lettertype. Waaraan voldoet een goede reclame poster? (aandacht trekken, grootte lettertype, formaat, kleurgebruik)
Advies:	<i>stel samen een aantal criteria op waar de posters aan moeten voldoen.</i>
Onderzoeken:	Beeldtaal, lettertype, uitproberen, schetsen maken, materiaal keuze, compositie uitproberen. Advies: laat de kinderen losse elementen maken die in het eindproduct op een achtergrond geplakt kunnen worden.
Uitvoering:	een reclame poster maken van een voorwerp uit het museum. Dit kan eventueel in tweetallen gebeuren. Kinderen zouden een foto van het voorwerp kunnen gebruiken in hun poster.
Opdracht:	<i>Maak in een tweetal met gemengde technieken (papier, oliepastel, stift, potlood) een reclame poster in de stijl van vroeger qua kleur, lettertype, beeldtaal, opbouw, waarbij het voorwerp duidelijk gepromoot wordt. Laat je inspireren door oude reclame filmpjes en oude reclame posters.</i>
Evaluatie:	Waaraan zie je dat dit een reclame poster is van vroeger, welk product zou je kopen en waarom? Welke poster trekt het beste de aandacht.

Muziek:

Leroy Anderson (1908-1975) werd in 1950 geïnspireerd door een typemachine en schreef een hit: **Martin Breinschmid with Strauss Festival Orchestra Vienna: The Typewriter**

- Doel:** De kinderen luisteren naar een muziekstuk dat uitgevoerd is op een oud gebruiksvoorwerp. De kinderen kunnen zelf met schrijfgerei een ritme/ muziekstuk bedenken en presenteren
- Onderwerp:** gebruiksvoorwerpen van vroeger en nu, n.a.v. museumbezoek
- Vaardigheid:** waarnemen en verbeelden
- Materiaal:** divers schrijfgerei (pennen, potloden, liniaal, gum...)
- Opdracht:** *Maak een ritmestuk over je gevoelens voor, tijdens en na een moeilijke toets en gebruik divers schrijfgerei op verschillende manieren om dit ritme te verklanken waarbij het ABA schema te horen moet zijn.*
- Oriëntatie:** Bekijk het volgende filmpje over communicatie van nu en vroeger:
<https://www.youtube.com/watch?v=EJa097Cchdw>
Bespreek hoe het was om een brief te typen op een typemachine. Hoe schreef men vroeger, hoe doen we dat nu, luister naar het muziekstuk The Typewriter (youtube)
<https://www.youtube.com/watch?v=g2LJ1i7222c>
- Luisteropdrachten:** Is er verschil in klank: hoog- laag, sterk – zacht, kort – lang
Hoe is de vorm van het muziekstuk: wordt er gebruik gemaakt van herhaling, contrast, variatie?
Wat is de betekenis van de muziek? Hoe is de sfeer, is er een functie?
- Bekijk ook een stukje van het fragment van Stomp, hier maken ze ritme met een voorwerp:
<https://www.bing.com/videos/search?q=stomp&&view=detail&mid=C37027372FB97BA7AAD4C37027372FB97BA7AAD4&&FORM=VRD GAR>
- Advies:** *stel samen een aantal criteria op waar het muziekstuk aan moet voldoen.*
- Onderzoeken:** Experimenteer met schrijfgerei om geluid op te maken. Keuze van het voorwerp. Onderzoek verschil in klank, vorm en wat is de betekenis van jou muziekstuk.
- Uitvoering:** Ontwerp je muziekstuk en werk toe naar een presentatie.
- Opdracht:** *Maak een ritmestuk over je gevoelens voor, tijdens en na een moeilijke toets en gebruik divers schrijfgerei op verschillende manieren om dit ritme te verklanken waarbij het ABA schema te horen moet zijn.*
- Evaluatie:** Wat moeten jullie nu veranderen aan jullie muziekstukje om het nog beter te laten klinken? Is er gebruik gemaakt van verschil in klank? Hoe is de sfeer van jullie muziekstuk? Hoor je verschil van voor, tijdens en na een toets?